

I Vårkumla är man med i hembygdsföreningen!

6/3
-80.

Vårkumla hembygdsförening har haft årsmöte i Bygdgården - Vårkumla f.d. skola - under ordförandeskap av Karl-Gustav Gustavsson.

Föreningen tillhör de aktiva hembygdsföreningarna, det framgick av verksamhetsberättelsen. Bl.a. kan nämnas att Kölnan i Bilsholmen har restaurerats genom frivilligt arbete och skänkt material. Gran-Amas stuga har försetts med nytt rovtak. Kommunen, som är fastighetsägare, har bekostat material och fackman och hembygdsföreningens medlemmar har bidragit med frivilligt arbete. Ett slätterlag har slagit gräset på tomt.

Vårkumla socken är fornminnesrik. Det framgår av en utredning och förteckning över fornlämningar i socknen, 51 st., som anskaffats. Föreningens fotoarkiv har ytterligare kompletterats.

I augusti företogs en bussresa till Synnerby, där Alexis Boman svarade för värdskapet, visade hembygdsföreningens samlingar och tog hand om sina gäster på bästa sätt.

I oktober var en lekstuga i Bygdgården med gamla folklekar till musik av Håkan Silvander.

Styrelsen består av ordf. Karl-Gustav Gustavsson, vice ordf. Ingemar Karlsson, sekr. Astrid Andersson, vice sekr. Ella Andersson, kassör Valter Gustavsson, nyv., Valter Oskarsson och Karin Samuelsson. Suppl. Inger Karlsson, Sundet och Nils Neuman.

Bernhard Johansson hade undanbett sig återval och blev avtackad för sina insatser i styrelsen, som han tillhört sedan föreningens start. Antalet medlemmar i föreningen hade ökat med 32 och var vid årsskiftet 84. Det betyder att de allra flesta i Vårkumla med sina drygt hundra invånare är med i föreningen.

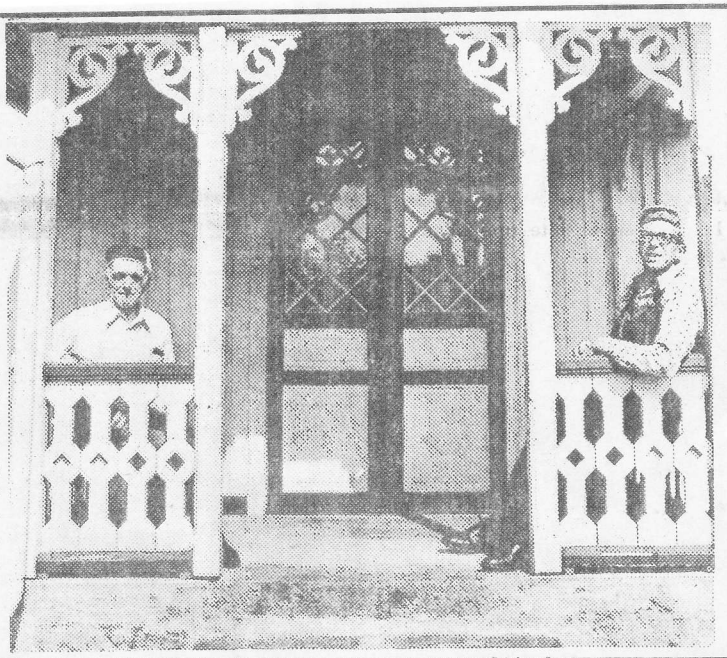
Som avslutning på årsmötet följde kaffeservering samt en bildberättelse av Lars-Erik Linnarsson om det gamla Falköping - "Vandring i min stad".

På verandan i Axtorp

På verandan heter en om somrarna återkommande intervjuserie i FT. Här har sommarredaktionen i Vårkumla placerat bröderna Edvard och Bernhard Johansson på den vackra verandan - eller heter det bara förstukvist när det inte är inglasat - till föräldrahemmet Lillegården i Axtorp. Vad de båda hade att berätta kan läsas i andra artiklar.

(Foto: Josef Jacobsson)

21/7-60.

Parstuga i Slättäng

24/7
-80.

Intill framfartsvägen mot Slättängsgårdarna ligger en väl underhållen parstuga med den imponerande längden av 23 meter. Stugan byggdes 1767 av skogvak-

taren Johan Fröding och var på senare tid och fram till 1948 mangårdsbyggnad för fam. Neuman i Slättäng.

1948 sågades stugan i tre delar

för att med traktor flyttas till sin nuvarande plats invid en vacker grusås. Här är den sommarbostad åt släkten Kumler, bördig från Axtorp i Vårkumla.

I Vårkumla klockstapel ringer Edvard för hand

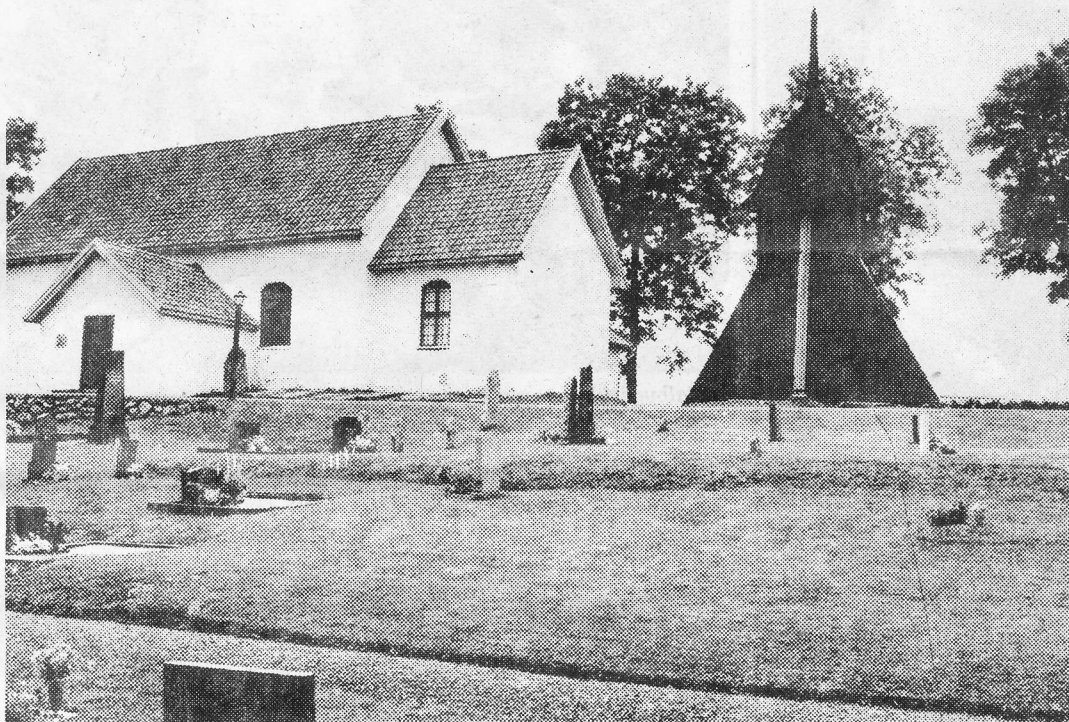
21/7-80.

Vårkumla kyrka är troligen den enda på hela Falbygden där man fortfarande ringer för hand. I kyrkorna har man i allmänhet installerat elektrisk klockringning, styrd med tidur, men i Vårkumla har man velat fortsätta att ringa som man gjort sedan ur-gammal tid.

Kyrkväktare är Edvard Johansson i Axtorp, som hör till trojänarna i församlingen. Han visar de båda klockorna i stapeln och hur man drar i repet för att få klockorna att svänga på rätt sätt vid ringningen.

Under sommaren, från 1 maj till sista augusti, har vi böneringning varje morgon kl. 7 och varje kväll kl. 19. Lördagar kl. 16 är det helgmålsringning. På söndagar går jag hit och ringer två timmar innan gudstjänsten skall börja. Sedan följer prästringningen en kvart före gudstjänsten och därpå sammanringningen när gudstjänsten skall börja.

Vid begravningar har vi kvar den gamla seden med klämtning. Vi klämtar växelvis med storklockan och lillklockan, tre slag med varje. När vi ringer i båda klockorna hjälper en av kyrkvårdarna till, annars klarar jag inte ringningen själv.

Vårkumla kyrka/med klockstapel ligger på en väl markerad höjd.

Arbetskyddet vill att man skall gå över till elektrisk ringning, omtalar Edvard Johansson. Det anses farligt att stå under klockan och ringa. Kläppen kunde lossna t.ex. Kläppen hänger i ett läderkoppel, som kallas för manja, och man är rädd att det kan gå av. Men jag ser till att remmarna blir utbytta så fort de blir gamla eller ser slitna ut.

Vårkumla är en av de urgamla Falbygdssocknarna med kyrkans äldsta delar troligen från 1100-talet och många fornminnen från betydligt äldre epoker. Kyrkan ligger på en markerad höjd och utsikten är storslagen mot Älleberg och Falan.

Domarring och "vårdhemmet"

Strax utanför kyrkogårdsmuren finns det en stor domarring på en äng som kyrkväktaren Edvard slår med lie en gång under sommaren. Där har man friluftsguds-tjänst under midsommartiden. En skön plats med utsikt över den egna bygden.

Man tror att namnet Vårkumla uppkommit genom att det vid kyrkplatsen tidigare funnits ett kummel där vårdkasor tänts, berättar Edvard. Det hände ibland

att den kristna kyrkan lades på en hednisk kulturplats och så kan fallet ha varit i Vårkumla. Där kyrkan och kyrkogården ligger kan det ha funnits långt äldre forngravar.

Edvard kan visa på en rad gamla gravstenar, som tidigare legat i kyrkans grund. En av dem är en liljesten. Intill dem står en runsten, som också varit inmurad i kyrkgrunden.

Vacker madonnabild

Edvard känner väl till sin kyrka och är en fin berättare. Inte utan stolhet visar han på en medeltida skulptur, madonnan med barnet. Den var med på en utställning i Göteborg 1923 och på den kyrliga avdelningen vid Falköpingsutställningen 1952. Skulpturen, som är ihålig, är huggen i ek, kanske av en holländsk mästare, enligt vad experter har talat om.

Kyrkan har andra förnämliga skulpturer också. På triumfbågen ser man den helige Sigfrid på ena sidan och en diakon på den andra sidan, skulpturer som tidigare varit undanlagda i klockstapelns överbyggnad. Vackra skulpturer visar också de sörjande kvinnorna vid graven.

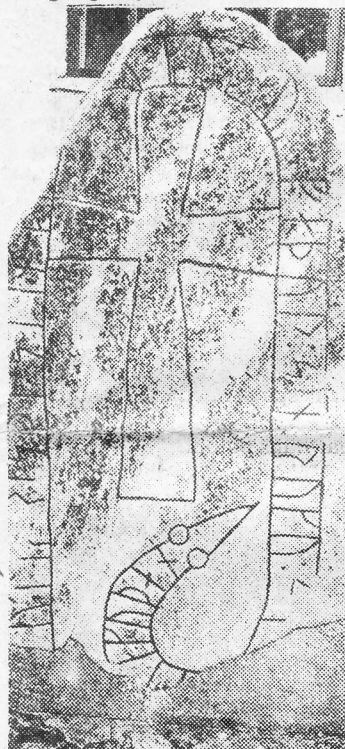
Den gamla altarpriydnaden har också legat i period i klockstapeln men kom åter på plats efter en restaurering 1834. Den ersatte då en oljemålning med änglamotiv, utförd av kyrkomålaren A.G. Ljungström från Sandhem. Den målningen förvaras nu i en rulle i kyrkan.

Ett medeltida krusifix i sakristian hör också till kyrkans vackra prydnader.

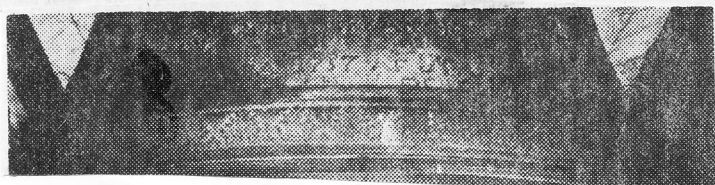
På 1400-talet fick kyrkan kryssvalv som målades av okänd mästare. Efter reformationen överkalkades målningarna som på så många andra håll men har åter delvis framtagits.

På ett ställe ser man att det tidigare har varit en öppning i taket. För länge sedan lär kyrkklockan ha suttit på taket ovanför hålet och ringaren stod på kyrk-golvet.

Vi är åter ute på kyrkogården. Där ser man äldriga gravhällar och s.k. spadstenar från 1600- och 1700-talen. Runstenen är från den allra första kristna tiden. Domarringen i grannskapet markerar en grav från förkristen tid. På kullen vid kyrkan vilar vårkumlabor från en par årtusenden.

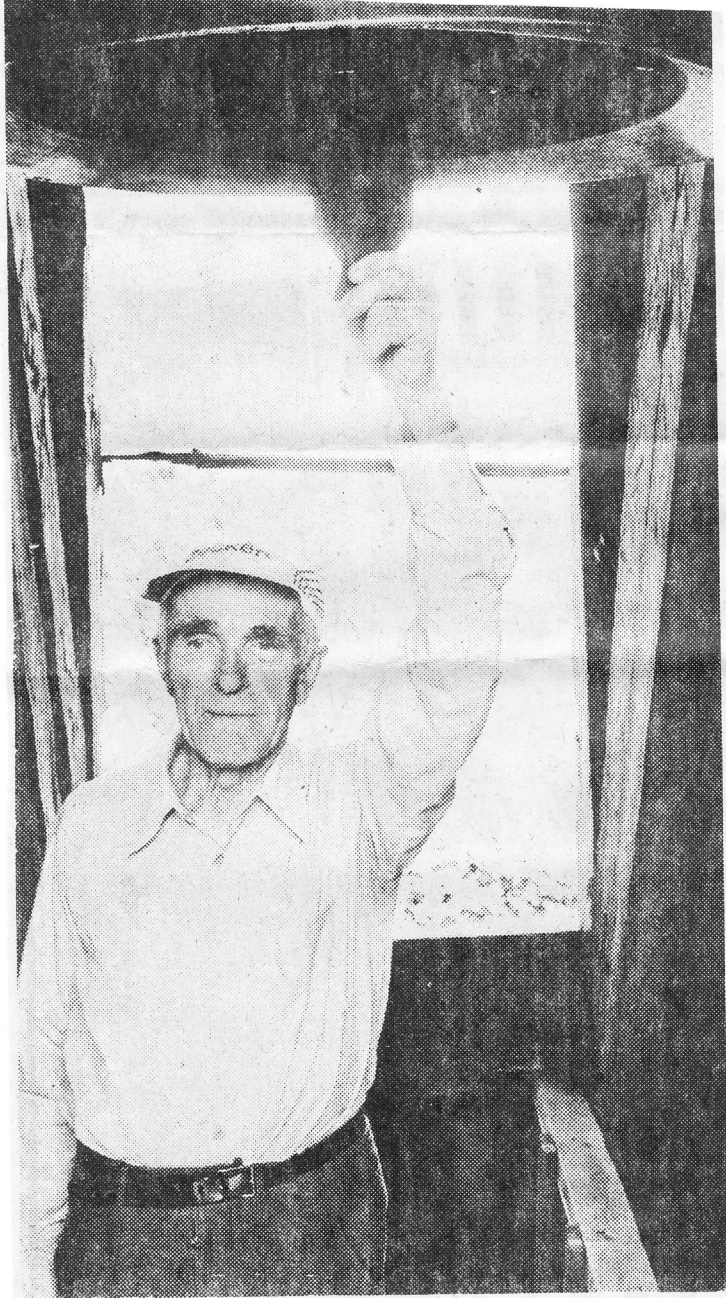

Runstenen som en gång legat i kyrkans grund.

forts.

Edvard Johansson med storklockan.

Den vackra madonnan i Vårkumla.

Järnvägsstation Vårkumla Södra

21/7-50.

Visste ni att Gran-Annas stuga i Axtorp, Vårkumla - numera fornstuga - om allt blev som det var tänkt från början skulle ha kunnat vara järnvägsstation i stället för Vartofta. Förslagsvis skulle namnet då kanske ha varit Vårkumla Södra. Den här för mig sensationella upplysningen ger Bernhard Johansson, Lillegården, Axtorp, i Vårkumla församling när FT:s sommarredaktion sammanträffar med honom.

Enligt Bernhard så var det meningen att järnvägen som nu gör en sväng genom det som nu är Vartofta samhälle egentligen skulle ha dragits rakt fram genom Axtorp i Vårkumla. Vartofta hade då inte existerat i dag.

här genom Axtorp på 1800-talet och ett av märkena hade man satt på Gran-Annas tröskel här, berättar Bernhard Johansson. Storckenfeldt på Vartofta gård var det som ändrade på detta. Han ville att järnvägen skulle gå närmare hans domäner och skänkte därför mark till banan.

Hade detta inte hänt så kanske Gran-Annas stuga gått och blivit järnvägsstation eller kanske fått lämna plats för en sådan. Något i Vartofta som vi ser det i dag hade då inte funnits utan tätorten hade kanske burit namnen Axtorp eller Vårkumla. Så här blev det nu inte och Gran-Annas stuga ligger därför fortfarande lugnt och idylliskt som fornstuga för bygden i en glänta i skogsterrängen. Gran-Anna själv bodde där till sin död 1936.

Bernhard Johansson, Lillegården, Axtorp, Vårkumla, här på tröskeln till Gran-Annas stuga i Axtorp vilken kunnat få ge plats för järnväg och stationshus en gång om utvecklingen inte velat annat. (Foto: Josef Jacobsson).

Storckenfeldt ändrade
Man hade stakat järnvägen

Våra kyrkor:

Vårkumla kyrka har ovanlig liljesten

"En sannskyldig klenod" så uttryckte sig kyrkoherde Kurt Larsson om Vårkumla kyrka i en bok från 1955 som beskrev Vårkumla socken och visst är den en klenod med sina finstämmiga färger och enkla och fina dekorationer.

Vårkumla kyrka ligger på en höjd med en vacker utsikt åt alla väderstrecken. Strax intill kyrkan står en runsten, ett flertal liljestenar samt en gravsten vars runa är i rim. Denna gravsten är mycket ovanlig, det finns nämligen endast en sådan sten till i Sverige. På stenen står det ordagrant: "Här ligga far och son, de två, Hedin och Enar, de hette så."

Om Vårkumla kyrka kan i övrigt berättas att den daterar sig till den stora romanska byggnadsepoken ca 1135-1250, att målningarna i det ursprungliga långhuset troligen är senmedeltida och att korets enkla och mycket fina dekorationer tillkommit under senare hälften av 1600-talet. Altartavlan i lantlig barockstil har enligt påskrift gjorts 1731.

Bland kyrkans dyrgripar skattar man en Mariabild i trä från

Interiör från Vårkumla kyrka med Mariabilden från 1200-talet till höger och tre av helgonbilderna från senmedeltiden. Dopfunten av sandsten är kyrkans äldsta inventarium.

1200-talet samt fyra senmedeltida helgonskulpturer högst. Dopfunten är från romansk tid, övriga inventarier från 1700-talet, medan kyrksilvret är av senare datum. Det äldre kyrksilvret stals 1824.

Fram till 1671 hade kyrkan ett torn enligt prosten Öjeboms beskrivning. Idag har den en klockstapel byggd 1823 med två klockor, båda från mitten av 1700-talet. Dessa rings fortfarande för hand.

Nu har han ringt för sista gången:

Edvard, kyrkvaktmästare i mer än ett halvsekel

När kyrkklockorna i Vårkumla kyrka på nyårsaftonen kallar till midnattsmässa är det förmodligen Edvard Johansson, kyrkvaktmästaren i kyrkan sedan 1931, som för sista gången står för den ritningen. Han avgår i samband med vigilian med ålderns rätt och på egen begäran, som det brukar skrivas i betygs-sammanhang, efter en mer 51-årig anställnings-tid.

Fullt arbetsför och vital till kropp och själ men dock 74 år gammal lämnar Edvard Johansson alltså vid årsskiftet sin 51 år långa tjänst vid Vårkumla kyrka. Lusten och intresset för arbetet har inte minskat med åren, men pensionär som han är sedan flera år, tycker han att någon annan bör få tjänsten, så ont om arbets-tillfällen som det är idag. En nog så riktig tanke och handling kan man tycka. Ett annat skäl finns också; hans bror avled i våras och Edvard har därför fått bli bonde på nytt. Tidigare arbetade Edvard vid sidan av kyrkvaktar-sysslan som är ett deltidsarbete hos Kinnarps Kontorsmöbler

• Låg status

Det var hösten 1931 som Edvard Johansson, 23 år, övertog kyrkvaktarsysslan i Vårkumla efter sin far Alfred Johansson från Axtorp i Vårkumla, som då avlidit. I januari året efter valdes han till ordinarie av kyrkostämman och på den vägen har det varit. Under nästan hela sitt yrkesverksamma liv har han verkat i kyrkans tjänst och drivfjärdern, om man nu får säga så, har varit kärleken och intresset för kyrkan och kristendomen. Den då lilla men fast inkomsten var också en bidragande orsak till att han åtog sig sysslan. Yrket eller sysslan som sådan var på den tiden inte särskild eftertraktad, det var inte många som ville bli kyrkovaktmästare i och runt 30-talet. Idag skulle man säga att yrket inte hade någon status. Vilde man ha en kyrkvaktmästare fick någon offra sig, trots att det också då var dåliga tider.

• Samma sysslor

Sysslorna för en kyrkvaktmästare är idag ungefär detsamma som för femtio år sedan. Största skillnaden gäller kanske eldningen av kyrkan. Idag har man elvärme medan man tidigare eldade med ved och koks. Då gällde det att fylla på pannan med jämna mellanrum. I sysslan ingår

ga tjänsten är i ordning. Klippa gräsmattor, kratta och skyffla gångar, gräva och vårda gravar är också en del av jobbet. 150 gravar har Edvard grävt under åren. Det blir i genomsnitt 3 per år – kanske fler förr om åren och färre på senare tid eftersom församlingsbornas antal minskat mycket under åren. Sex kyrkoherdar och andra präster har han bistått med påklädningen och samma händer som grävt gravar i frusen hård jord har då hanterat textilier i finaste linne och brokad.

• Manuell ringning

Som vi redan nämnt sköter kyrkovaktmästaren också ringningen i kyrkklockorna. I Vårkumla kyrka gör man det fortfarande för hand och Edvard som skött den detaljen i alla år hoppas att man inte skall ändra på det i framtiden heller. Under sommarmånaderna utför man bönringning från 1 maj till 1 sept. Man ringer då kl. 7 på morgonen och kl. 7 på kvällen. Därtill kommer alla ordinarie klockring-

Edvard Johansson intill dopfunten som är kyrkans äldsta inventarium och härstammar från romersk tid.

ningar samt de som görs vid bröllop, dop och begravningar. Vid de sistnämnda klämtar man i regel 3 slag med varje klocka för var och en i den gudomliga enheten, alltså 9 slag, före den egentliga ringningens början, men i Vårkumla kyrka har man kuriöst nog inte tillämpat den regeln, där nöjer man sig med 6 slag.

Edvard har under sina 51 år aldrig tagit någon semester eller ledighet från den kyrkliga tjänsten. Plikttroget har han dag efter dag och år efter år skött alla sysslor, ringning m.m. Han tycker inte att det har varit svårt eller arbetsamt, men tillägger vad gäller ringningen att den lilla klockan lätt slår över, varför man måste hålla balansen.

I Vårkumla socken har man genom tiderna varit mycket kyrkliga. På senare tid har dock kyrkbesöken i Vårkumla, liksom annorstädes, minskat i antal. Edvard, som själv varit en flitig kyrkbesökare redan i unga år, önskar att det framöver skall bli som förr – en fullsatt kyrka vid alla tillfällen. Han önskar också att kyrkan skall bestå som den är idag vad gäller seder och traditioner. Det är högtidligt och vackert med sången och musiken. Även bruket av mässkrudar och stolar och de liturgiska färgerna ger fest och stämning i kyrkan.

Kyrkovaktmästare Edvard Johansson kommer att avtackas i samband med kyrkkaffet efter Trettondagens gudstjänst i Vårkumla bygdegård.

IJA

De flesta Vårkumlabor med i hembygdsföreningen

7/4-84.

Högt på en kulle ligger Vårkumla kyrka, utsikten har varit milsvid men den uppväxande skogen hindrar nu i viss mån utsikten mot Åtradal. Kanske var kyrkplatsen en vårdkaseplats, en del av det varningssystem som har funnits.

I varje fall är det en gammal kultplats som sockenborna byggde sin kyrka på, det visar de resta stenarna utanför kyrkogården.

Ville man bygga på den hedniska platsen för att kristna den, eller lämnades några stenar kvar för sä-

kerhets skull om inte Vite Krist skulle kunna mäta sig med de gamla asagudarna?

Inom synhåll från kyrkan ligger gården Fröjeredsled. En gårdfarihandlare tolkade en gång detta namnet som en plats där man fröjdade sig vid ett led. Kanske är det guden Frö som i stället gett namnet? I Vårkumla finns också några märkliga gånggrifter, de sydligaste i Falbygdens gånggriftskultur.

Vid torvtagning i Slättäng påträffade man 1874 ett av bronsålderns finaste fynd av hängskålar tillsammans med ett par bälteskupor och två söljor i brons.

Med andra ord finns det mycket intressant att ta vara på i socknen och 1977 bildades också Vårkumla hembygdsförening.

• 92 medlemmar

Ordf. är Karl-Gustav Gustavsson och föreningen har nu 92 medlemmar vilket visar att de allra flesta i socknen är med.

Föreningen har inventerat torp och boplatser och till inventeringen hör en karta. Man har rustat upp en kölna på gården Billsholmen, sannolikt den enda bevarade på Falbygden. Den användes vid linberedning och malttillverkning. På samma gård finns också en gårdsmedja som nu skall rustas upp.

• Lägga om

Föreningen disponerar också "Gran-Annas stuga" och i sommar skall taket på denna lilla stuga läggas om.

Mellan åren 1910 och 1920 var Gunnar Vårdén flitigt verksam i bygden som fotograf och hembygdsföreningen har tillgång till de glasplåtar som finns kvar.

Man har kopierat många av dem och har bilder på så gott som samtliga gårdar i socknen från denna tid.

Karl Eng i sin smedja. Både Karl Eng och smedjan är borta men kanske finns det fortfarande något "Engaverk" kvar i bygden? 1906 började Karl Eng att tillverka tröskverk som fick namnet efter honom.

Dessutom finns många arbetsbilder och då man medarbetar i Frökinds dräktkommitté kan en del bilder vara till nytta i arbetet på att fundera ut hur en Frökindsdräkt skall se ut.

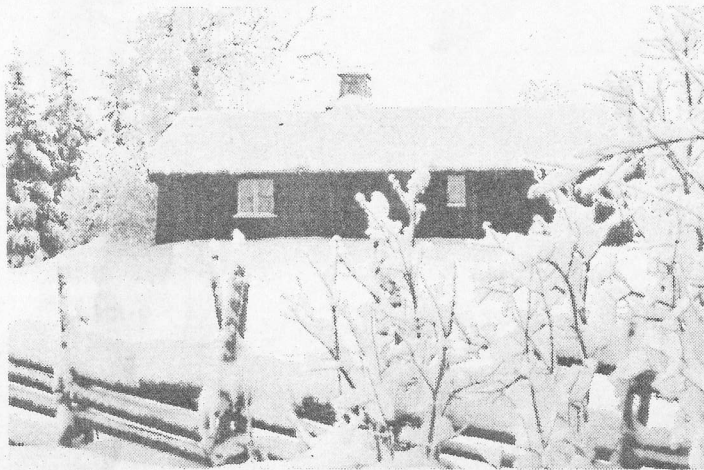
• Bismak

I Vårkumla har det funnits mejeri. Det berättas att det blivit en "viss bismak" på mejeriets produkter. Det berodde på den huskur som en gumma försökte bota sin hostande ko med.

Gumman ifråga var mycket rädd om sin enda ko, hon såg till att den bara fick kalv vartannat år. Men när kon sedan skulle kalva så var det desto större högtid, gumman klädde sig extra fin, hon klädde sig till "kalvfärd".

Så en dag visade kon tecken på en begynnande förkylning. Gumman köpte upp eukalyptstabletter i vatten och gav det som medicin. Det var på grund av detta som mejeriprodukterna från Vårkumla fick en viss "bismak".

JOSEF JACOBSSON.

Gran-Annas stuga är en ganska väl bevarad ryggåsstuga. Gran-Anna var känd för sina fina handarbeten särskilt chemisetter som användes som halsprydnader då man inte hade ren skjorta eller hann tvätta halsen.

• Skolminnen

Föreningen har ibland återuppväckt gamla skolminnen som i "när vi sutto i vår bänk", och har haft bokutställning i samlingslokalen, den gamla skolan.

”Nygammal” gånggrift upptäckt i Vårkumla

Fornminnesinventeringen för de nya kartbladen pågår i våra bygder och har gett många intressanta resultat. Ett av resultaten blir att en gånggrift på Billsholmens ägor i Vårkumla kommer att vara markerad med run-R på nya kartan.

Detta är en unik komplettering. Det är nämligen inte så ofta som gånggrifter ”upptäcks” numera. De flesta är kända av arkeologerna och kartritarna sedan länge.

Vi vet att tre fjärdedelar av Sveriges gånggrifter finns på Falbygden och kring Sydbillingen. Av landets 375 kända gånggrifter finns inte mindre än 290 på nämnda områden.

Nu måste siffrorna ändras. I landet finns 376 gånggrifter, därav 191 på Falbygden och vid Sydbillingen!

• Ej okänd

Nu har gånggriften på Billsholmen inte varit okänd för gårdsägarna och folk i trakten – det är bara så att tidigare inventerare och kartritare inte uppmärksammat den.

Att den kommer med på nya kartorna kan man tacka två omständigheter, dels att man hittade en anteckning om den i riksantikvarieämbetets pärmar, dels att ägaren av Billsholmen Göran Allansson kunde visa inventeraren Anna-Lena Olsson var den låg.

• Hotades

Den anteckning man hittade hos Riksantikvariämbetet var en anmälan 1953 om att gånggriften hotades av skador. Det var således känt i trakten redan då. Där emot hittades den inte när fornminnena inventerades i början av 1960-talet.

Arkeolog Anna-Lena Olsson och antikvarie Kjell Edvinger vid gånggriften på Billsholmen.

Den yngsta återfunna gånggriften ligger på en plats som brukar kallas Jonkeralyckan. Den ligger en liten bit ner på en sluttning som är öppen och vacker tack vare betning. Graven ligger när gränsen mellan Vårkumla och Slöta. Gränsen utgöres här av ett fint lagd stenmur med gropvall, även den ett minne av gammal bondekultur.

• Liten

Gånggriften är ovanligt liten, men inte mindre märklig för det. Längden på själva gravkammaren är fem meter och bredden bara en meter. Gången är tre el-

ler fyra meter.

Denna forngrav är skadad som många andra. Själva nyckelstenen, som ligger som tak där gången går in i gravkammaren, finns kvar men övriga takhällar är borta. Gången är också skadad och man ser inte var den började. Möjligen kan takhällar från gånggrifter ligga i broar i närheten.

Trots skadorna, och trots att gravkammaren en gång fyllts med odlingssten, är den ett vackert fornminne. Den är ett av bevisen för att Falbygden var centrum för den äldsta bondekulturen i Sverige.

RUNI

Tack till kyrkvård

En sjuarmad ljusstake samt blommor fick avgående kyrkvården och ledamoten i kyrkorådet, Karl-Gustav Gustavsson, ta emot som tack för sina insatser i samband med söndagens högmässa. Kyrkoherde Uno Mårtensson tackade och överräckte gåvorna.

I samband med söndagens gudstjänst i Kinneveds kyrka avtackades kyrkvården och ledamoten i kyrkorådet, Karl-Gustav Gustavsson, när han nu lämnar dessa uppdrag på grund av avflyttning från orten.

Kyrkoherde Uno Mårtensson tackade Karl-Gustav Gustavsson

för det arbete han lagt ner och överlämnade en minnesgåva i form av en sjuarmad ljusstake, samt blommor.

Karl-Gustav Gustavsson inträdde som ledamot i kyrkorådet 1969. Sitt uppdrag som kyrkvård började han 1974.

Rättelse

I torsdagens tidning hade vi ett referat om Karl-Gustav Gustavsson, avgående kyrkvård och ledamot av kyrkorådet i Vårkumla. Det var i samband med högmässan i Vårkuma kyrka, som Karl-Gustav Gustavsson avtackades och det är alltså där han haft sina uppdrag.

Hembygdsårsmöte i Vårkumla

Vårkumla Hembygdsförening har haft årsmöte i Bydegården under ordförandeskap av Karl-Gustav Gustavsson.

Styrelsen fick förnyat förtroende och består av följande: ordförande Karl-Gustav Gustavsson, vice ordf. Ingvar Andersson, sekr. Astrid Andersson, vice sekr. Inger Karlsson, kassör Valter Gustavsson samt Karin Samuelsson, Göran Allansson, suppl. Bengt Karlsson, Nils Neuman.

Ur verksamhetsberättelsen kan nämnas att Gran-Annas stuga har invändigt målat och tapetserats, spismuren har vitmenats, på taket

har planterats taklök och gräset slagits på tomten. En cykelfärd till "Stenmur'n" i Börstig har anordnats och en kvällsresa företagits. En julfest med Håkan Silvander som musikanter och Lena Arvidsson som underhållare har också stått på programmet.

Medlemsantalet är 94.

1986-03-15

Centerårsmöten

Vårkumla CKF- och centeravdelningar har haft årsmöte i bygdegården. CKF-styrelsen omvaldes och består av ordförande Värna Gustafsson, vice ordförande Anna-Karin Allansson, sekreterare Ewy Gustafsson, vice sekreterare Inger Karlsson och kassör Ingrid Josefsson.

Av verksamhetsberättelsen framgick att föreningen förutom möten anordnat kyrkkaffe, varit på studiebesök, deltagit i tävlingen "Vi vet vad" och tillsammans med centern haft valmöte, traditionell kyrkvandring och kvällsresa.

Centerstyrelsen omvaldes enligt följande: ordförande Kurt Bertilsson, vice ordförande Valter Gustavsson, sekreterare Jan-Erik Gustafsson, vice sekreterare Arne Karlsson och kassör Inge Josefsson.

Kvällen avslutades med gemensamt kaffe och en stunds kommunal och social information av Verner Granlund.

1986-02-20

Syförening fyller 75

27/2-86.

Den 24 jan. 1911 samlades ett antal damer i Slättäng i Vårkumla församling för att som det heter i en liten bevarad anteckningsbok "bilda en syförening för missionens sak". Med anledning härav beslöt föreningen vid sitt årsmöte hos Vivi-Ann Andersson i Grännarp att på ett eller annat sätt fira detta jubileum nu i år.

Föreningen beslöt också att dela ut av auktionsmedlen till följande ändamål: Lutherhjälpen 2.000 kr, Sv. Kyrkans mission 2.300, IM 500, Sv. Kyrkan i utlandet 500, Skara stiftsgård, Flämslätt 1.500 samt Skara stifts Folkhögskola i Hjo 500, RIA i Falköping 1.500 samt Hjelmserydsstiftelsen 200.

Gäster på 75-årsjubileet med vårkumla syförening var bl.a. Hilda Andersson som var med när föreningen bildades, prosten Uno Mårtensson och Karl-Gustaf Gustafsson, ropare vid auktionerna i 25 år. Här tillsammans med Vivi-Anne Andersson, föreningens kassör och Ingrid Karlsson, som berättade om de första åren.

• Trogna ropare

Hilda Andersson berättade att under de första 25 åren, var Viktor Fast ropare vid auktionerna. 1936 avgick han och avtackades med den klubba han använt.

Roparna är för övrigt syföreningen trogna. Vid jubileet i går fick Karl-Gustaf Gustafsson blommor som tack för att han ropat under 25 år.

– Vi stannar länge så syföreningen är tydligen en bra arbetsgivare, konstaterade han.

Läsning vid sammankomsterna var möjlig, berättade Hilda Andersson vidare. Initiativtagaren Hulda Boman hade nämligen lätt för att läsa och gjorde det gärna.

• Lyckönskningar

Kinneveds kyrkliuga syförening framförde sina lyckönsknin'ar genom Gertrud Mårtensson. I Kinneved har man inte någon liten anteckningsbok som berättar om starten och man vet alltså inte hur gammal den syföreningen är.

– Kvinnor kan gälla inte minst föreningsdamer som gjort och gör en så stor insats och dessutom får fin gemenskap och avkoppling när de träffas.

5/5-86.

90-åriga Hilda hedersgäst när syföreningen fyllde 75 år

Den 24 januari 1911 samlades 19 damer i Slättäng i Vårkumla för att bilda en syförening för missionens sak.

Bland de 19 var 14,5-åriga Hilda Karlsson från Hulegården.

I går firade syföreningen sitt 75-årsjubileum och hedersgäst då var Hilda, nu med efternamnet Andersson och bosatt i Åsarp.

Hennes minne var kristallklart när hon berättade minnen från de första åren och glädde sig åt att nu tredje generationen arbetar i Vårkumla syförening.

I 75 år har alltså en syförening oavbrutet verkat i Vårkumla. Man började för missionens sak och kallade sig följdriktigt för Vårkumla missionssyförening. Sedan dess har de bytt namnet till Vårkumla kyrkliga syförening, men fortfarande är missionen viktig i arbetet och det var helt i sin ordning att söndagens kollekt i Vårkumla kyrka gick till missionen.

• Dyrgrip

Syföreningen har i sin ägo en liten dyrgrip, en sliten brun anteckningsbok och det är tack vare anteckningarna i den som man exakt vet när verksamheten började. Man har en annan dyrgrip också, en sparbössa som var med från början för en frivillig kollekt av 5 eller 10 öre.

• 14 medlemmar

Syföreningen har i dag 14 medlemmar och träffas varannan vecka med uppehåll under sommaren och arbetar i stort på samma sätt som när verksamheten började med möten hos varandra. Ibland har det väl varit svackor i verksamheten, det är svårare att få med yngre, men idag har man alltså 14 medlemmar och det måste betecknas som gott med tanke på att Vårkumla bara har drygt 100 invånare.

75-årsjubileet i går inleddes med högmässa i Vårkumla kyrka, där prosten Uno Mårtensson predikade. Därefter samlades man i Bydegården, f.d. gamla skolan, där många av syföreningens auktioner hållits. En grupp Vårkumlaflickor under kantor Margareta Thors ledning sjöng bl.a. afrikanska sånger.

• Första åren

Inger Karlsson, medlem i syföreningen, berättade om de första åren. Initiativtagare var Hulda Boman och de som samlades i Slättäng var, förutom hon och 14,5-åriga Hilda, Alma Hallman, Anna Källén, Emilia Johansson, Ida Gustafsson, Frida Johansson, Augusta Johansson, Amanda Johansson, Matilda Hellgren, Kristina Fasth, Lina Apel, Emma Gustafsson, Anna Gran, Signe Westman, Natalia Johansson, Rika Johansson, Anna Rapel och Elin Johansson.

Den 30 juni hölls den första auktionen i småskolan och inbringade 305:90. Under terminen hade hållits femton symöten. Damerna var flitiga, året därpå hölls hela 21 symöten.

Auktionerna hölls i skolan till 1915, då de flyttades till Hallestorp tills 1923 då "nya skolan", nuvarande bygdegården blev auktionslokal.

• "Stillhet och lugn"

Enligt de stadgar som upprättades från början skulle arbetet i föreningen fortgå under "stillhet och lugn samt under den läsning som möjligen kan åstadkommas". Kaffe skulle serveras med fem sorters dopp och den som överskred det antalet fick plikta 25 öre för varje sort. "Önskligt var att sammankomsterna avslutades med sjungande av en psalmvers".

Berit Samuelsson och Ingrid Adamsson framförde en hälsning från Slutarps kyrkliga syförening, betydligt yngre än 75-åringen.

• Uppmaning fortsätter

Prosten Uno Mårtensson avslutade med att åter erinra om den bruna anteckningsbokens betydelse.

– För oss är boken en uppmaning att fortsätta det angelägna verket, att fortsätta följa budskapet om att gå ut i världen och göra alla folk till Hans lärjungar.

S.L.